

ЗАКЛЮЧНЫ ЭТАП РЭСПУБЛІКАНСКАЙ АЛІМПІЯДЫ па вучэбных прадметах «Беларуская мова» і «Беларуская літаратура»: аналіз вынікаў і парады

(2025 год, IX клас)

Водгук на мастацкі твор

Напісанне водгуку лічыцца асабліва складаным заданнем на прадметнай алімпіядзе. Удалы вынік стане магчымым тады, калі аўтар здолее прадэманстраваць шырокі спектр мовазнаўчых і літаратуразнаўчых ведаў, пераканальна раскрые ўласную грамадзянскую і гуманістычную пазіцыю, выявіць энцыклапедычнасць праз апеляцыю да разнастайных мастацкіх, культурных і гістарычных з’яў і фактаў, а таксама дакладна іх ацэніць. Сёлета многія фіналісты рэспубліканскай алімпіяды па беларускай мове і літаратуры паказалі сваю дасведчанасць у гэтай інтэлектуальна-творчай працы.

У гэтым годзе для водгуку быў прапанаваны верш паэта-юбіляра Уладзіміра Дубоўкі «Голас партызана». Заўважым адразу: твор мае адкрытую, агульнаразумелую ідэйна-мастацкую аснову, што дазволіла дзевяцікласнікам дакладна акрэсліць яго тэматыку і праблематыку. Абсалютна ўсе навучэнцы вызначылі цэнтральныя тэмы твора — тэмы вайны, змагання, ваеннага подзвігу ў імя Айчыны. Асэнсоўваючы ідэйны змест верша, аўтары водгукаў адзначалі важнасць захавання праўдзівай памяці пра ваенныя подзвігі і самаадданую барацьбу з ворагам за свабоду і незалежнасць Бацькаўшчыны.

Развагі пра мужнасць і гераізм у гады вайны падмацоўваліся цытатамі, прыводзіліся паралелі з творамі беларускіх класікаў і майстроў слова (Кузьмы Чорнага, А. Адамовіча, Я. Брыля, В. Быкава, У. Караткевіча, М. Лынькова, І. Навуменкі, І. Чыгрынава, І. Шамякіна), рускіх пісьменнікаў (Ю. Бондарава, К. Сіманава) і замежных аўтараў (Э. Рэмарка). Алімпіяднікі, гаворачы пра трагічнае, праўдзівае адлюстраванне вайны, апелявалі да твораў выяўленчага мастацтва, у водгукх згадвалі карціны Міхася Савіцкага, Івана Ахрэмчыка.

Удзельнікі алімпіяды ў асноўным правільна акрэслілі характар лірычнага героя — партызана, воіна, патрыёта. Некаторым убачыліся рысы аўтабіяграфізму ў гэтым вобразе. Аднак такая гіпотэза не магла ацэньвацца як верагодная, калі ўлічыць дакладныя жыццёвыя факты пра У. Дубоўку. Паэт не меў магчымасці ўдзельнічаць у Вялікай Айчыннай вайне, таму сцверджанне, што верш быў напісаны пад уплывам уласных перажыванняў творцы, — памылковае.

На жаль, у водгукх амаль не быў заўважаны сутнасны пераход вобраза лірычнага героя ад рэалістычнай мадэлі да ўмоўна-фантастычнай. Аднак лёс лірычнага героя

відавочна праяўляецца ў тэксе. У пачатку твора чытаем: «Знайшлі тут вечны супакой // і я, і шэсць маіх сяброў». Бліжэй да заключных радкоў верша, пачынаючы з пятай строфы, гаворыцца: «Хоць мы ляжалі далавах, // хоць не маглі мы стаць ізноў...»; «Са зброяй гэтай баявой // нас пахавалі ля дубоў».

Гераічная тэма ў творы пашыраецца да маштабу вечнага бою з чужынцамі. Вобраз удзельніка вайны, воіна-змагара набывае рысы легендарнага, міфічнага асілка — абаронцы роднай зямлі. Гэты герой гатовы да няспыннага, вечнага змагання з любым Ліхам. Характар легендарна-гераічнай паэтызацыі падкрэсліваецца і тэкстуальна, пра гэта сведчыць адметнае мастацкае параўнанне: «Як бліскавіцы з навальніц, // гарэлі тут агні агнёў». У вершы барацьба з чужынцамі паказваецца як лёсавызначальная падзея, ідэйна тоесная казачнаму і легендарнаму матыву змагання волата-асілка з варожымі, цёмнымі сіламі.

Не ўсе аўтары водгукаў заўважылі даволі складаны прынцып кампазіцыі верша. У яго першай частцы (у першай строфе) паэт падае апісанне кургана як месца велічнага і жалобнага. Хоць тут даўно знайшлі свой апошні прытулак мужныя воіны, і дагэтуль над іх магіламі неспіхана шумяць дубы — сведкі мінулага і вартаўнікі міру ў сучаснасці. А пачуты героем шум дрэў асацыятыўна ўспрымаецца як палымаяная прамова-маналог народных заступнікаў.

Другая частка верша (II—IV строфы) уяўляе сабой рэалістычна ўзноўленыя эпізоды партызанскай барацьбы. У трэцяй частцы твора (V—VII строфы) акцэнтуюцца ўвага на матывах надчасовай памяці і бясконцага бою. Тут звяршаецца стварэнне своеасаблівага сэнсавага кола, цэнтрам якога выступае вобраз-сімвал дуба — дрэва з яскрава выяўленай гераічнай семантыкай, што бярэ вытокі з беларускай і — шырэй — нават агульнаславянскай культурнай традыцыі. Курган у вершы Дубоўкі — месца пахавання сапраўдных волатаў, сімвал воінскай мужнасці, велічы пераможцаў, святой памяці нашчадкаў, нацыянальнага гонару.

У вершы навучэнцы змаглі вылучыць разнастайныя выяўленчыя сродкі выразнасці: эпітэты («густой травой», «няспынны шум», «вечны супакой»), персаніфікацыю («айчына клікне вас»), перыфраз («знайшлі тут вечны супакой») і інш. Аўтары водгукаў добра

раскрывалі ролю тропы і стылістычных фігур. Так, вершаваны радок «і я, і шэсць маіх сяброў» (ці яго варыянт) — скразны ў паэтычным тэксе — з’яўляецца рэфрэнам; у ім увасоблена сэнсава значная думка: воіны-героі разам абаранілі сваю Радзіму, пайшлі на самаахвяраванне дзеля яе выратавання і вызвалення, вайна стала трагедыяй кожнага і напамінам, якой цаной заваяваны свабода, мір на зямлі. Гэты рэфрэн, ужыты са шматкроп’ем у апошнім радку твора, быў інтэрпрэтаваны дзевяцікласнікамі як адметны сродак сінтаксічнай арганізацыі вершаванай мовы Дубоўкі — недасказ (абрыў, умаўчанне). Дзякуючы яму ў тэксе ўзмацняецца матыв «вечнага бою», бо заклік да абароны Радзімы звернуты да кожнага.

Аднак не ва ўсіх водгуках была нададзена належная ўвага інверсіі як самаму пашыранаму ў тэксе твора элементу паэтычнага сінтаксісу. Гэты стылістычны прыём ужыты аўтарам літаральна ў кожнай строфе. Такая частотнасць можа быць патлумачана ўзмацненнем сэнсу выказвання, агульнай экспрэсіўнасцю апаведу, яго латэнтнай эмацыянальнасцю.

Пры аналізе верша былі ахарактарызаваны і фармальныя паказчыкі яго арганізацыі. Алімпіяднікі лёгка вызначылі памер (чатырохстопны ямб), але меліся ў асобных выпадках складанасці з вызначэннем відаў рыфмы, рыфмоўкі. Існуе відавочная неабходнасць у тым, каб настаўнікі пры аналізе вершаванага тэксту часцей звярталі ўвагу на рытм, метр і рыфму.

Не могуць быць станоўча ацэнены думкі алімпіяднікаў, пазбаўленыя канкрэтызацыі, аргументаванай доказнасці. Выкарыстоўваючы выразы тыпу «для стварэння *пэўнага* настрою», «для ўзмацнення сэнсу некаторых радкоў», «дапамагае больш *яскрава зразумець пачуцці* лірычнага героя», «узмацняюць *псіхалагічнае ўздзеянне* на чытача», мэтазгодна далей патлумачыць агульны тэзіс ці разгарнуць яго.

Некаторыя ўдзельнікі імкнуліся напісаць водгук у арыгінальнай форме. Так, напрыклад, былі спробы арыентавацца на форму дзённіка. Адна з такіх работ была даволі ўдалая, але астатнія выпадкі мелі толькі аддаленае падабенства да гэтай формы. Тут тэкст

быў штучна падзелены на часткі з указаннем пэўнай даты. Аднак, думаецца, форма дзённіка вымагала асаблівай сюжэтабудовы, якая б удала інтэгралася са зместам водгуку. Вылучым найбольш паспяховы варыянт, дзе інтэрпрэтавалася сітуацыя падрыхтоўкі вучня да акцёрскай дэкламацыі верша Дубоўкі на школьным канцэрце. З гэтай прычыны аўтар пачынае думаць над творам, аналізаваць яго, паступова выяўляе ідэйна-мастацкую значнасць верша.

Што да пісьмовага афармлення водгукаў, то тут часцей за ўсё сустракаліся пунктуацыйныя памылкі пры афармленні цытат, асабліва калі яны ўводзіліся з дапамогай пабочных канструкцый. Пры падрыхтоўцы да алімпіяды трэба звярнуць увагу навучэнцаў на ўжыванне часціц *не/ні*, правапіс суфіксаў дзеясловаў, знакі прыпынку ў складаназалежным сказе пры выкарыстанні трох злучнікаў. У шэрагу творчых работ надараліся русізмы.

У цэлым тэксты водгукаў прадэманстравалі навуковы кругагляд аўтараў, іх належныя кампетэнцыі. Асабліва хацелася б адзначыць імкненне да арыгінальнасці, уласнага адметнага самавыяўлення, што выявілася ў выкарыстанні творчых элементаў (экспрэсіўныя эсэістычныя канструкцыі, аўтарскія вершаваныя радкі і інш.).

Удзельнікі алімпіяды выказвалі свае думкі адносна падзей Вялікай Айчыннай вайны, зберажэння памяці пра яе, гаварылі пра тое, што на нашай зямлі захаваны мір і спакой. Гэта пакідала моцнае станоўчае ўражанне, бо такім чынам відавочна акрэслівалася выразная карэляцыя ідэйнага зместу нацыянальнай літаратуры з сацыяльным вопытам сучаснага маладога пакалення, яго грамадзянскія перакананні і каштоўнасныя арыенціры. Як пранікнёна сцвярджалася ў адным з водгукаў, «памяць пра абаронцаў Айчыны заўсёды будзе адгукацца жураўліным крыкам у нашых сэрцах».

Комплексная работа

Усе заданні комплекснай работы фармуляваліся ў адпаведнасці з канцэпцыйнай агульнасцю беларускай культурнай спадчыны з мовай і нацыянальнай літаратурай.

Заданне 1 прадугледжвала выяўленне арфаграфічных уменняў і навыкаў навучэнцаў, праверку іх функцыянальнай адукаванасці. Змест прапанаванага задання быў звязаны з правапісам літар *а, о* ў складаных словах: калі ў другой частцы складанага слова націск падае не на першы склад, то ў першай частцы захоўваецца *о* (рознатыповыя экспанаты, іконаграфічны); калі ж націск у складаным слове падае на першы склад другой часткі, то ў першай частцы замест *о* пішам *а* (гістарыяграфія); правапісам спалучэнняў галосных у запазычаных словах (рэгіянальны музей); правапісам літары *і* ў складанаскарочаных словах: калі першая частка заканчваецца на цвёрды зычны, то пачатковае *і* другога слова пішацца нязменна (турінвентар); правапісам прыметнікаў, утвораных з дапамогай суфікса *-ск-*: калі ўтваральная аснова заканчваецца на *т*, то ў прыметніку пішам спалучэнне *цк* (экскурсанцкі). Найчасцей памылка дапускалася пры напісанні

слова *гістарыяграфія*, прыкладна трэць удзельнікаў выбрала няправільны варыянт у напісанні слоў *іконаграфічны, турінвентар, экскурсанцкі*, у адным выпадку — у слове *рэгіянальны*.

Заданне 2 накіравана на праверку сфарміраванасці лінгвакультуралагічнай і білінгвальнай кампетэнцыі навучэнцаў, якім былі прапанаваны для аналізу нацыянальна маркіраваныя лексічныя адзінкі, што выкарыстоўваюцца для абазначэння музейных экспанатаў. У заданні патрабавалася суаднесці дадзеныя словы з іх значэннямі. Памылкі, якія ўзніклі пры выкананні задання, звязаны з неразуменнем семантыкі слоў *плот* 'агароджа вакол чаго-н.' і *плыт* 'бярвенне, звязанае ў адзін або некалькі радоў для сплаву па вадзе'; *пранік* 'плоскі драўляны брусок з ручкамі для выбівання бялізны ці абмалоту лёну' і *пернік* 'салодкае печыва з духмянымі прыправамі'; *склон* 'форма іменнай часціны мовы' і *схіл* 'нахіленая паверхня чаго-н.; пакаты спуск'. Усе прыклады з гэтага задання адносіліся да міжмоўных паронімаў — блізкіх па гучанні, але не тоесных па лексічным значэнні слоў з блізкароднасных моў.

Веданне фразеалагізмаў — яскравае сведчанне далучанасці чалавека да сваёй мовы, культуры. У заданні 3 алімпіяднікам неабходна было прадэманстраваць валоданне беларускай фразеалогіяй: у пададзеных прыкладах вызначыць прапушчаны кампанент, выбраўшы яго з прапанаваных. Удзельнікі традыцыйна добра ведаюць структуру фразеалагізмаў тыпу *не паказваць носа, забыць дарогу, залазіць у кішэнь*. Як дапушчальны варыянт залічваўся фразеалагізм *адной нітачкай звязаны*. Шмат памылак сустракалася пры выбары патрэбнага кампанента ў фразеалагізмах *сабаку з’еў — карову / кіта / слана з’еў, адной вяроўкай звязаны — адным ланцугом / шнурком звязаны; казка пра белага бычка — казка пра белага ваўчка / шашка*.

Заданне 4 было разлічана на вызначэнне адносін вытворнасці паміж словамі: да кожнага прапанаванага дзеяслова неабходна было падбраць адзін адпаведнік у якасці вытворнага ад яго слова. Гэта мусіць быць менавіта просты прыметнік, не дзеепрыметнік! Прыметнік можна было падбіраць зыходзячы з любога значэння дзеяслова.

Заданне для алімпіяднікаў стала складаным. Асабліва шмат памылак было звязана з утварэннем прыметнікаў ад дзеясловаў *трашчаць і муляць*. У работах сустракаліся такія прыклады вытворных слоў, як *трашчальны, трашчавы, трашчатлівы, траскатлівы, трашчлівы, трэскі, патрэсканы, трашчотны, траскаты, трашчотачны; мулявы, муляўнічы, муляваны, муляны, муляльны, муляючы, мулы, мулянiсты, муляваты, муляўны* і нават назоўнік *муляр*. Правільнымі адказамі былі формы *траскучы і мулкі*. З прыкладаў відаць, што навучэнцы ігнаравалі словаўтваральныя нормы — правілы ўтварэння слоў паводле пэўных словаўтваральных мадэлей.

У заданні 5 правяраліся веды па марфеміцы, словаўтварэнні, марфалогіі. Удзельнікі выдатна справіліся з заданнем выпісаць слова, якое мае наступную будову: прыстаўка, корань, суфікс, канчатак, постфікс — *з’яўляецца*; адзінкавыя памылкі дапушчаны ў выбары слова, утворанага складана-нульсуфіксальным спосабам — *трыццацігоддзе*. Большасць навучэнцаў правільна выпісала займеннік, які не мае формы назоўнага склону — *(на) сябе*, але былі памылкі ў вызначэнні склону.

Складаным аказалася заданне ўтварыць форму творнага склону зборнага лічэбніка (*чацвёрэ — чацвярымі*), часцей запісвалі ў творным склоне парадкавы ці колькасны лічэбнік. Толькі адзінкі справіліся з заданнем выпісаць пераходны дзеяслоў II спражэння закончанага трывання (*увекавечыў*) і з заданнем выпісаць лічэбнік, які ў прапанаваным кантэксце ўжываецца ў значэнні займенніка (*адным*). Пры падрыхтоўцы алімпіяднікаў неабходна звярнуць увагу на практыкаванні, звязаныя з вызначэннем разрадаў лічэбнікаў, адрозненнямі ў скланенні лічэбнікаў розных разрадаў, з вызначэннем часцінамоўнай прыналежнасці.

У заданні 6 неабходна было суаднесці словазлучэнні (спалучэнні слоў) з іх характарыстыкамі. У цэлым удзельнікі ведалі тэму, заданне выканалі нядрэнна. Складанасці ўзніклі пры вызначэнні словазлучэння з сувязю кіраванне і галоўным словам лічэбнікам — *чацвёрэ варот*. Толькі двое ўдзельнікаў правільна вызначылі, што ў тэксце адсутнічае прыклад словазлучэння з сувязю прымыканне і галоўным словам дзеясловам. Астатнія прыдумалі такое словазлучэнне самі.

У заданні 7 комплекснай работы навучэнцам дзявятага класа было прапанавана перакласці публіцыстычны тэкст з рускай мовы на беларускую. За кожную лексічную або граматычную памылку перакладу адымалася палова бала, арфаграфічныя і пунктуацыйныя памылкі скарачалі агульную колькасць балаў на 0,25 кожная. Максімальную колькасць балаў (6) не ўдалося набраць ніводнаму ўдзельніку.

Найбольшую складанасць выклікаў у алімпіяднікаў пошук адпаведніка да слова *пряслице* ў множным ліку (у рускамоўным тэксце — *пряслица*). Большасць дзевяцікласнікаў схілялася да лексемы *прасліцы* ці *прасліца*, між тым як правільная форма — *прасніцы*. Да распаўсюджаных памылак можна аднесці і падбор адпаведніка да слова *сосуды* ў словазлучэнні *керамические сосуды*. Асобныя навучэнцы схіляліся да варыянта *сасуды*, які слоўнік фіксуе як правільны ў дачыненні да біялагічных, анатамічных і батанічных тэрмінаў. У пададзеным кантэксце правільны пераклад — *пасудзіны*.

Выклікаў пэўныя складанасці і пошук адпаведнікаў да слоў, што з'яўляюцца намінацыямі прадметаў побыту: *покрывало, скатерть, полотенце*. Да першай лексемы большасць дзевяцікласнікаў падобрала варыянт *покрыва (покрый)*, якую слоўнік фіксуе са значэннем 'верхні слой, які пакрывае што-небудзь', у значэнні ж 'выраб з узорыстай тканіны, цюлю для пакрывання ложкаў' тлумачальны слоўнік падае толькі лексему *пакрывала*. Алімпіяднікі прапанавалі нават варыянт *канапа*, пераблытаўшы, відаць, назву таго, што пакрывае, з тым, што можа пакрывацца. Другую лексему (*скатерть*) блыталі з трэцяй (*полотенце*) і часам перакладалі як *ручнік*; у адпаведніку да слова *полотенце* многія зрабілі памылку ў напісанні (*рушнік*), у выніку чаго згубілі 0,25 бала.

Самыя распаўсюджаныя граматычныя памылкі: напісанне канчатка *-ей* на месцы правільнага *-яў* у форме множнага ліку назоўніка 2-га скланення *музей (адзін з музеяў)*; канчатка *-е* на месцы чаканага *-і* ва ўласнай назве *Паазер'е* ў форме меснага склону: *на Паазер'і*. У асобных работах на месцы правільнага *-у* ў форме роднага склону назоўнікаў мужчынскага роду 2-га тыпу скланення (*побыту*) сустракаўся канчатак *-а*.

Літаратурная частка комплекснай работы на прадметнай алімпіядзе змяшчала заданні, якія павінны былі выявіць веданне твораў беларускай літаратуры і разуменне літаратурна-знаўчых тэрмінаў.

Заданне 8 прысвечана мастацкім сродкам выразнасці. Задачай удзельнікаў было аформіць віртуальную вітрину «Эпітэт», пры гэтым выбраць з прыведзеных літаратурных цытат патрэбны прыклад ужывання эпітэтаў: эпітэт у вершы, напісаным трохстопным ямбам; эпітэт і лексічная эпіфара; эпітэт у вершы з рытарычным пытаннем; эпітэт у праявічным творы; эпітэт у творы, дзе ёсць зваротак; эпітэты, што ўтвараюць антытэзу. У асноўным удзельнікі паспяхова выканалі заданні. Зробленыя памылкі тычыліся складаных сітуацый, дзе на адну пазіцыю як быццам падыходзілі адразу два адказы. Так, у дзвюх мастацкіх цытатах прысутнічалі звароткі, але ў адной з іх не было эпітэта ўвогуле.

У заданні 9 неабходна было знайсці фактычныя памылкі ў змесце тэксту, выправіць

іх, а на месцы пропуску запісаць належную інфармацыю. У тэксце згадваліся пэўныя звесткі з жыцця і творчасці Францішка Багушэвіча. Амаль усе дакладна запоўнілі пропускі, узнавіўшы загалоўкі аўтарскіх паэтычных зборнікаў, але не ўсе ўбачылі памылкі. У некаторых работах «праблемнае» месца было вызначана дакладна, але прапаноўваўся няправільны адказ. У прыватнасці, удзельнікі заўважылі памылку ў псеўданіме да зборніка «Дудка беларуская», але згадалі іншы псеўданім Ф. Багушэвіча. Праверкай на ўважлівасць стаў наступны сказ: «Своеасаблівае творчае крэда Францішка Багушэвіча сфармулявана ў вершы “Мая дудка”, дзе дудка ўвасабляе сабой паэзію, якая павінна служыць *тым, хто мае ўладу*». Многія праігнаравалі фінал прыведзенага выказвання, хаця гэта было самай відавочнай памылкай.

Заданне 10 стала яркім фінальным этапам раскрыцця навучэнцамі агульнай ідэяна-тэматычнай канцэпцыі прадметнай алімпіяды — глыбокага спазнання незвычайнага свету айчынай музейнай справы. Юным даследчыкам неабходна было распрацаваць прываблівы для аднагодкаў рэкламны пост. У ім арыгінальна расказаць пра перавагі віртуальнага музея беларускай літаратуры і мастацтва, зацікавіць яго ўнікальнымі магчымасцямі, абавязкова згадаць хаця б двух айчынных творцаў (асветнікаў) XI—XVIII стагоддзяў і трох пісьменнікаў мінулага стагоддзя. Пры падрыхтоўцы тэксту, які павінен быў мець не больш за 100 слоў, віталіся крэатыўнасць, нестандартныя ідэі, гумарыстычнасць. Такое заданне відавочна адпавядае сучасным рэаліям, калі падлеткі і моладзь пастаянна сутыкаюцца з разнастайнымі формамі рэкламы ў агульным інфармацыйным полі. Таму, арыентуючыся на адпаведны «спажывецкі» досвед, дзевяцікласнікі спрабавалі сябе ў якасці рэкламных агентаў, журналістаў, рэдактараў.

У значнай частцы прадэманстраваных тэкстаў былі паспяхова вытрыманы названыя вышэй патрабаванні, таму такія работы маглі ацэньвацца да максімальных шасці балаў. лепшыя пасты вызначаліся належнай эмацыянальнасцю, фактычнай насычанасцю, змястоўнай самабытнасцю і кампазіцыйнай паслядоўнасцю. Гучалі прапановы назваць

музей «З мінулага — у сучаснае», «Шляхам Спадчыны», «Першы віртуальны».

У самім музеі прадугледжвалася панаванне поўнай інтэрактыўнасці і штучнага інтэлекту. Сцвярджалася, што дзякуючы гэтаму нават малацікавыя для новага пакалення факты пісьменніцкіх біяграфій сталі б «ажываць», а самі наведвальнікі ператвараліся б у непасрэдных удзельнікаў тых падзей. Кожны мог бы пачуць «залатое» слова Кірылы Тураўскага, правесці адзін дзень у манастыры святой Ефрасінні, убачыць легендарныя падзеі мінулага ў Мірскім і Нясвіжскім замках, адчуць паэзію сялянскага свету разам з героямі «Новай зямлі».

Як адзначалася ў работах, віртуальныя майстэрні маглі б пераўвасобіць кожнага ў пісьменніка і асветніка любой гістарычнай эпохі, здатных, напрыклад, напісаць прадмову да «Бібліі» ці пачаць сваё лацінамоўнае «паляванне» на зубра.

Дзевяцікласнікі фантазіравалі, што ў такім чароўным месцы маглі б раскрыцца і многія таямніцы нашай літаратуры: чаму прысніла анёла Ефрасіння Полацкая, чаму Кірыла Тураўскі ўвайшоў у «стоўп», ці сустрэўся яшчэ калі-небудзь Аркадзь Куляшоў са сваёй Аляскай, якую калекцыю збіраў Янка Купала?

Былі прапановы кожную экскурсію ператвараць у незабыўнае відовішча: віктарыну «Пошукі крыжа Ефрасінні Полацкай», гульню «Спадкаемцы Скарыны», інтэлектуальны лабірынт па творах Янкі Купалы «У пошуках папараць-кветкі», квэст «Дзікае паляванне караля Стаха» і інш.

Упрыгожваннем віртуальнага музея маглі б стаць асобныя залы пісьменнікаў-юбіляраў: «Псіхалагічная зала “беларускага Дастаеўскага” (Кузьмы Чорнага)», «Інтэлектуальная зала У. Караткевіча», «Камічная зала А. Макаёнка».

Глыбока разважаючы пра ролю «Першага віртуальнага», алімпіяднікі слухна заўважалі, што такім чынам істотна пашыраўся б культурны ўзровень равеснікаў, палепшыліся б нават стасункі з бацькамі, бо тыя ўбачылі б удумлівых і крэатыўных маладых людзей, якія з карысцю бавяць час у віртуальным свеце.

Нязначная колькасць недахопаў пры выкананні 10-га задання была звязана з няўважлівым прачытаннем яго ўмоў і (як вынік) з лішняй колькасцю слоў, меншым пералікам імёнаў айчынных творцаў, залішне традыцыйным, шаблонным зместам тэксту. Аднак меліся і арыгінальныя выпадкі: у адной рабоце быў прэзентаваны вершаваны рэкламны матэрыял, арыентаваны на рэп-выканаўцаў.

Такім чынам, паўторымся: фінальнае заданне алімпіяды стымулявала крэатыўнае мысленне юных даследчыкаў, паспяхова накіроўвала да ўважлівага асэнсавання гістарычных і мастацкіх фактаў, дапамагала ўбачыць у іх падставу для нацыянальнага гонару. Невыпадкова ў адной рабоце было прапанавана назваць музей Віртуальным Храмам літаратуры і мастацтва Беларусі!

У цэлым адказы фіналістаў рэспубліканскай алімпіяды па вучэбных прадметах «Беларуская мова» і «Беларуская літаратура» засведчылі дастаткова высокі ўзровень арфаграфічнай і пунктуацыйнай пісьменнасці ўдзельнікаў, развітыя літаратурныя кампетэнцыі і чытацкія навыкі, эстэтычны густ, глыбокую грамадзянскую і агульную культуру.

Шчыра дзякуем настаўнікам-прадметнікам за належную падрыхтоўку сваіх выхаванцаў да ўдзелу ў такім адказным інтэлектуальным спаборніцтве і зычым творчых поспехаў, новых здабыткаў і перамог.

